

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Факультет педагогічної та соціальної освіти
Кафедра педагогіки, психології та інклюзивної освіти

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРІЯ ТА ТЕОРІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Ступінь доктора філософії

Рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий)

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

спеціальність: 011 Освітні, педагогічні науки

освітньо-наукова програма: Освітні, педагогічні науки

2022 – 2023 навчальний рік

Розробник: Рогальська-Яблонська І.П., професор кафедри дошкільної освіти,
доктор педагогічних наук, професор (Рогальська-Яблонська І.П.)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки, психології та
інклюзивної освіти

Протокол № 13 від « 27» серпня 2022 р.

Завідувач кафедри педагогіки, психології та інклюзивної освіти

(в.о.Султанова Н.В.) ,

Анотації

Курс «Історія та теорія вищої освіти України» впроваджено у навчальний план підготовки здобувачів третього освітньо-наукового рівня доктора філософії з метою ознайомлення аспірантів із історією та сучасним станом вищої освіти в Україні, формування у них цілісної системи знань про історико-педагогічні процеси, явища і факти у вищій професійній освіті України; визначення векторів її розвитку та окреслення найбільш проблемних аспектів функціонування вітчизняної системи вищої освіти з огляду на декларування її стратегічним напрямом поступового узгодження із міжнародними вимогами.

Ключові слова: історія, теорія, вища освіта України, історико-педагогічні процеси, професійно-педагогічна позиція, нормативно-правові засади.

1. Опис навчальної дисципліни
Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 011 освітні / педагогічні науки	Варіативна
	Спеціальність Освітні, педагогічні науки	
Індивідуальне науково-дослідницьке завдання: творчий проект («Академічна доброчесність – дієвий інструмент забезпечення якості вищої професійної освіти»)		<i>Рік підготовки:</i>
		1-й
Загальна кількість годин – 90		<i>Семестр</i>
		1-й
Тижневих годин для денної форми навчання – 2 аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Ступінь: Доктора філософії	<i>Лекції</i>
		8 год.
http://moodle.mdu.edu.ua/my/		<i>Практичні, семінарські</i>
		10 год.
		<i>Самостійна робота</i>
		60 год.
		Вид контролю: залік

Мова викладання – українська

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

- для денної форми навчання: 30 год. – аудиторні заняття, 60 год. – самостійна робота (до 30/70%).

2. Мета, завдання навчальної дисципліни та результати навчання

Мета курсу: ознайомлення аспірантів із історією та сучасним станом вищої освіти в Україні, визначити вектори її розвитку та окреслити найбільш проблемні аспекти функціонування вітчизняної системи вищої освіти з огляду на декларування її стратегічним напрямом поступового узгодження із міжнародними вимогами; набуття загальних та професійних компетентностей, необхідних для майбутньої професійної діяльності.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- сформуванню цілісної системи знань про історико-педагогічні процеси, явища і факти у вищій професійній освіті України;
- забезпечити вивчення аспірантами нормативно-правової бази функціонування та розвитку вітчизняної вищої професійної (зокрема, педагогічної) освіти в умовах соціально-економічного реформування держави;
- забезпечити засвоєння магістрантами теоретичних положень дисципліни та сформуванню цілісного уявлення щодо функціонування системи вищої професійної (педагогічної) освіти в Україні;
- сформуванню загальних й професійних компетентностей та сприяти виробленню власної професійно-педагогічної позиції, необхідних для майбутньої професійної діяльності.

Передумови для вивчення дисципліни: «Філософія науково-дослідної діяльності», «Освітня політика і дослідження педагогічних систем і процесів», «Педагогіка вищої школи».

Навчальна дисципліна складається з 3 кредитів.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Оперувати основними концепціями, теоріями, проблемами філософії й методології науки, змістом сучасних філософських дискусій із проблем розвитку суспільства та освіти; здійснювати рефлексію щодо актуальних проблем суспільного та індивідуального буття.

ПРН 2. На основі системного наукового світогляду аналізувати складні явища суспільного життя, пов'язувати загальнофілософські проблеми з вирішенням завдань, що виникають у професійній та науково-інноваційній діяльності, застосовувати емпіричні й теоретичні методи пізнання.

ПРН 5. Знати трансформаційні зміни та сучасний стан розвитку педагогічної освіти в Україні та за її межами.

ПРН 6. Усвідомлювати та пояснювати закономірності і принципи вищої освіти, встановлювати зв'язки між ними, розкривати особливості їх реалізації у галузі педагогічної освіти і науки.

ПРН 8. Мати передові концептуальні та методологічні знання з педагогічної освіти, і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, отримання нових знань та/або здійснення інновацій.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

ЗК 1. Здатність до узагальнень, аналізу та синтезу, розвитку критичного мислення для розуміння процесів і явищ в галузі освіти, вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки.

ЗК 2. Здатність до пошуку, систематизації, критичного осмислення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 3. Здатність створювати та інтерпретувати нові знання у процесі виконання наукового дослідження; брати участь, розробляти і управляти проектами в галузі освіти.

ЗК 4. Здатність планувати і здійснювати комплексні дослідження, зокрема і в міждисциплінарних галузях, на основі системного наукового світогляду із застосуванням сучасних інформаційних та комунікаційних технологій.

II. Фахові:

ФК 1. Володіння знаннями у галузі освіти, зокрема про основні концепції, методики, технології, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань про систему педагогічної освіти і науки, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку.

ФК 2. Здатність виявляти актуальні проблеми розвитку сучасної педагогічної освіти і науки аналізувати та пропонувати шляхи їх вирішення з орієнтацією на інтереси особистості, суспільства і держави.

ФК 3. Здатність збирати дані для наукового дослідження з проблем педагогічної освіти і науки систематизувати та інтерпретувати їх.

ФК 4. Здатність цілісно й системно розуміти історію і теорію вітчизняної та зарубіжної освіти, екстраполувати їх досягнення на сучасну освітню й наукову практику і окреслювати перспективи її розвитку.

ФК 5. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проекти педагогічної освіти і науки та дотичні міждисциплінарні проекти.

ФК 6. Здатність проектувати та реалізовувати педагогічні моделі й інноваційні технології освіти з урахуванням значущих умов навчання і впроваджувати їх у навчальний процес.

ФК 10. Здатність продуктивно працювати з науковцями, викладачами, учасниками освітнього процесу у групі та науково-дослідницькому об'єднанні, виконувати різні ролі, завдання та функції в ньому, проявляти ініціативу та творчість, підтримувати та управляти особистими взаємостосунками на принципах співпраці та співтворчості.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Вища професійна освіта в Україні: категорійно-понятійний апарат.

Тема 2. Становлення та розвиток вищої професійної (педагогічної) освіти: вітчизняний та зарубіжний досвід

Тема 3. Стратегічні завдання закладів вищої освіти на сучасному етапі становлення України як незалежної Європейської держави

Тема 4. Компетентнісний підхід у вищій професійній освіті та чинники його реалізації.

Тема 5. Модернізація вищої професійної освіти України в контексті вимог Болонського процесу.

Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Загальні засади вищої професійної освіти України.

Тема 1. Вища професійна освіта в Україні: категорійно-понятійний апарат.

Тема 2. Становлення та розвиток вищої професійної (педагогічної) освіти: вітчизняний та зарубіжний досвід.

Кредит 2. Сучасні тенденції вищої професійної освіти

Тема 3. Стратегічні завдання закладів вищої освіти на сучасному етапі становлення України як незалежної Європейської держави

Тема 4. Компетентнісний підхід у вищій професійній освіті та чинники його реалізації.

Кредит 3. Розвиток вищої професійної освіти в Україні в контексті глобалізації, інтеграції і демократизації

Тема 5. Модернізація вищої професійної освіти України в контексті вимог Болонського процесу.

3. Структура навчальної дисципліни Денна форма навчання

Назви кредитів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		Л	П	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7
Кредит 1. Загальні засади вищої професійної освіти України.						
Тема 1. Вища професійна освіта в Україні: категорійно-понятійний апарат.	14	2	2			10
Тема 2. Становлення та розвиток вищої професійної (педагогічної) освіти: вітчизняний та зарубіжний досвід	16		2			14
Усього:	30	2	4			24
Кредит 2. Кредит 2. Сучасні тенденції вищої професійної освіти						
Тема 3. Стратегічні завдання закладів вищої освіти на сучасному етапі становлення України як незалежної Європейської держави	14	2	2			10
Тема 4. Компетентнісний підхід у вищій професійній освіті та чинники його реалізації..	16	2	2			12
Усього:	30	4	4			22
Кредит 3. Розвиток вищої професійної освіти в Україні в контексті глобалізації, інтеграції і демократизації						
Тема 5. Модернізація вищої професійної освіти України в контексті вимог Болонського процесу.	30	2	2			26
Усього:	30	2	2			26
Усього годин:	90	8	10			72

3. Структура навчальної дисципліни Заочна форма навчання

Назви кредитів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		Л	П	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7
Кредит 1. Загальні засади вищої професійної освіти України.						
Тема 1. Вища професійна освіта в Україні: категорійно-понятійний апарат.	14	2	2			10
Тема 2. Становлення та розвиток вищої професійної (педагогічної) освіти: вітчизняний та зарубіжний досвід	16		2			14

Усього:	30	2	4			24
Кредит 2. Кредит 2. Сучасні тенденції вищої професійної освіти						
Тема 3. Стратегічні завдання закладів вищої освіти на сучасному етапі становлення України як незалежної Європейської держави	14	2				12
Тема 4. Компетентнісний підхід у вищій професійній освіті та чинники його реалізації..	16		2			14
Усього:	30	2	2			26
Кредит 3. Розвиток вищої професійної освіти в Україні в контексті глобалізації, інтеграції і демократизації						
Тема 5. Модернізація вищої професійної освіти України в контексті вимог Болонського процесу.	30	2	2			26
Усього:	30	2	2			26
Усього годин:	90	6	8			76

**4. Теми лекційних занять
Денна форма навчання**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Загальні засади вищої професійної освіти України		
1.	Тема 1. Вища професійна освіта в Україні: категорійно-понятійний апарат.	2
2.	Тема 2. Становлення та розвиток вищої професійної (педагогічної) освіти: вітчизняний та зарубіжний досвід.	
Кредит 2. Сучасні тенденції вищої професійної освіти		
3.	Тема 3. Стратегічні завдання закладів вищої освіти на сучасному етапі становлення України як незалежної Європейської держави	2
4.	Тема 4. Компетентнісний підхід у вищій професійній освіті та чинники його реалізації.	2
Кредит 3. Розвиток вищої професійної освіти в Україні в контексті глобалізації, інтеграції і демократизації		
5.	Тема 5. Модернізація вищої професійної освіти України в контексті вимог Болонського процесу.	2
	Разом:	8

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Загальні засади вищої професійної освіти України		
1.	Тема 1. Вища професійна освіта в Україні: категорійно-понятійний апарат.	2
2.	Тема 2. Становлення та розвиток вищої професійної (педагогічної) освіти: вітчизняний та зарубіжний досвід.	
Кредит 2. Сучасні тенденції вищої професійної освіти		

3.	Тема 3. Стратегічні завдання закладів вищої освіти на сучасному етапі становлення України, як незалежної Європейської держави	2
4.	Тема 4. Компетентнісний підхід у вищій професійній освіті та чинники його реалізації.	
Кредит 3. Розвиток вищої професійної освіти в Україні в контексті глобалізації, інтеграції і демократизації		
5.	Тема 5. Модернізація вищої професійної освіти України в контексті вимог Болонського процесу.	2
	Разом:	6

**5. Теми практичних занять
Денна форма навчання**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Загальні засади вищої професійної освіти України		
1.	Тема 1. Вища професійна освіта в Україні: категорійно-понятійний апарат.	2
2.	Тема 2. Становлення та розвиток вищої професійної (педагогічної) освіти: вітчизняний та зарубіжний досвід.	2
Кредит 2. Сучасні тенденції вищої професійної освіти		
3.	Тема 3. Стратегічні завдання закладів вищої освіти на сучасному етапі становлення України, як незалежної Європейської держави	2
4.	Тема 4. Компетентнісний підхід у вищій професійній освіті та чинники його реалізації.	2
Кредит 3. Розвиток вищої професійної освіти в Україні в контексті глобалізації, інтеграції і демократизації		
5.	Тема 5. Модернізація вищої професійної освіти України в контексті вимог Болонського процесу.	2
	Разом:	10

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Загальні засади вищої професійної освіти України		
1.	Тема 1. Вища професійна освіта в Україні: категорійно-понятійний апарат.	2
2.	Тема 2. Становлення та розвиток вищої професійної (педагогічної) освіти: вітчизняний та зарубіжний досвід.	2
Кредит 2. Сучасні тенденції вищої професійної освіти		
3.	Тема 3. Стратегічні завдання закладів вищої освіти на сучасному етапі становлення України як незалежної Європейської держави	
4.	Тема 4. Компетентнісний підхід у вищій професійній освіті та чинники його реалізації.	2

Кредит 3. Розвиток вищої професійної освіти в Україні в контексті глобалізації, інтеграції і демократизації		
5.	Тема 5. Модернізація вищої професійної освіти України в контексті вимог Болонського процесу.	2
Разом:		8

**6. Теми самостійної роботи
Денна форма навчання**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Загальні засади вищої професійної освіти України		
1.	Тема 1. Вища професійна освіта в Україні: категорійно-понятійний апарат.	10
2.	Тема 2. Становлення та розвиток вищої професійної (педагогічної) освіти: вітчизняний та зарубіжний досвід.	14
Кредит 2. Сучасні тенденції вищої професійної освіти		
3.	Тема 3. Стратегічні завдання закладів вищої освіти на сучасному етапі становлення України як незалежної Європейської держави	10
4.	Тема 4. Компетентнісний підхід у вищій професійній освіті та чинники його реалізації.	12
Кредит 3. Розвиток вищої професійної освіти в Україні в контексті глобалізації, інтеграції і демократизації		
5.	Тема 5. Модернізація вищої професійної освіти України в контексті вимог Болонського процесу.	26
Разом:		72

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Загальні засади вищої професійної освіти України		
1.	Тема 1. Вища професійна освіта в Україні: категорійно-понятійний апарат.	10
2.	Тема 2. Становлення та розвиток вищої професійної (педагогічної) освіти: вітчизняний та зарубіжний досвід.	14
Кредит 2. Сучасні тенденції вищої професійної освіти		
3.	Тема 3. Стратегічні завдання закладів вищої освіти на сучасному етапі становлення України як незалежної Європейської держави	12
4.	Тема 4. Компетентнісний підхід у вищій професійній освіті та чинники його реалізації.	14
Кредит 3. Розвиток вищої професійної освіти в Україні в контексті глобалізації, інтеграції і демократизації		
5.	Тема 5. Модернізація вищої професійної освіти України в контексті вимог Болонського процесу.	26
Разом:		76

7. Індивідуальне науково-дослідне завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання складається з двох напрямів :

I – підготовка творчого проекту (для студентів ДФН).

Підготовка та захист контрольної роботи

Основне завдання цього виду діяльності – з'ясувати рівень знань, умінь, навичок викладацької діяльності, готовності до забезпечення викладання фахових дисциплін.

8. Форми роботи та критерії оцінювання

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ЄКТС	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Форми поточного та підсумкового контролю. Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (КР). Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, самоконтроль). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних, лабораторних робіт, уміння самостійно опрацьовувати тексти, складання конспекту рекомендованої літератури, написання і захист реферату, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю (КР, залік) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу модуля.

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

Студенту виставляється відмінно, якщо основні питання розкриті на високому теоретичному і практичному рівнях, студент без ускладнень орієнтується в матеріалі, повністю відповідає на додаткові запитання. Якість відповідей свідчить про вільне володіння матеріалом лекційних і практичних занять, а також про ознайомлення з додатковим матеріалом з навчальної дисципліни.

Студенту виставляється дуже добре, якщо основні питання розкриті на високому теоретичному і практичному рівнях, студент без ускладнень орієнтується в матеріалі, але зробив невелику кількість помилок.

Студенту виставляється добре, якщо студент розкрив основні питання, але на додаткові повністю не відповів. Якість відповідей виявляє вільне володіння лекційним і практичним матеріалом. Ознайомлення з додатковими джерелами не систематизовано.

Студенту виставляється достатньо, якщо студент володіє тільки загальним понятійним апаратом, він в цілому орієнтується в досліджуваному предметі, але при розкритті основних питань допускає суттєві помилки.

Студенту виставляється задовільно, якщо студент робить принципові помилки у відповідях, утрудняється дати обґрунтовані відповіді на всі основні питання викладача, не володіє основним понятійним апаратом.

Оцінка за виконання індивідуального науково-дослідного завдання, завдань самостійної роботи виставляється з урахуванням таких параметрів:

Кількість балів у кінці семестру повинна складати від 200 до 300 балів (за 3 кредити), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

Поточне оцінювання та самостійна робота										КР	Накопичувальні бали/сума
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	20	300 /100*
30	30	30	30	30	30	30	30	30	30		

Відповідний розподіл балів, які отримують студенти за 3 крд.

*Примітка. Коефіцієнт для іспиту – 0,4. Іспит оцінюється в 40 б.

9. Засоби дігностики

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання є: завдання до практичних занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи (зокрема есе, реферати), презентації результатів досліджень, тестові завдання, контрольні роботи.

10. Методи навчання

Усний виклад матеріалу: наукова розповідь, спрямована на аналіз фактичного матеріалу; пояснення – вербальний метод навчання, за допомогою якого розкривається сутність певного явища, закону, процесу; проблемне навчання, робота з підручником та додатковими джерелами, підготовка доповідей та виступів з доповідями на семінарах, участь у ділових іграх, тренінгах, дискусіях; ілюстрація – метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у їх символічному зображенні (малюнки, схеми, графіки та ін.).

11. Рекомендована література

Базова

1. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. URL: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18
2. Про освіту: Закон України від 5.09.2017 р. Київ: АЛЕРТА, 2018. 120с.
3. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. URL: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.
4. Про утворення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти : постанова КМУ від 15 квітня 2015 р. № 244. Урядовий кур'єр. 2015. №108. 18 червня.
5. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти. URL: постанова Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2015 р. № 266. URL: <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/101-perelik-galuzej-znan-i-spetsialnostej>.
6. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від від 26 грудня 2015 р. № 848-VIII. URL: <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/112-zakon-ukrayiny-pro-naukovu-i-naukovo-tehnicnu-dijalnist>.
7. Про професійну (професійно-технічну) освіту: Закон України: редакція від 01.01.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80>.
8. Зайченко І. В. Теорія і методика професійного навчання. 2-е вид., доповн. і переробл. К.: Видавництво Ліра-К, 2016. 580 с.
9. Курлянд З.Н., Осипова Т.Ю., Гурін Р.С. Теорія і методика професійної освіти: навч. посібн. К., 2012. 390 с.
10. Ничкало Н.Г. Розвиток професійної освіти в умовах глобалізаційних та інтеграційних процесів: монографія. К., 2014. 125 с.
11. Сисоєва С.О., Соколова І.В. Теорія і практика вищої освіти: навч. посібник, 2016. 338 с.

12. Теорія і практика вищої професійної освіти в Україні : навч. посіб. для магістрантів зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» / авт.-укл.: Т.О.Дороніна. Кривий Ріг : КДПУ, 2018. 250 с.
13. Теорія і практика вищої професійної освіти в Україні : конспект лекцій для магістрантів спец. «Педагогіка вищої школи» / уклад. Н. О. Брюханова. Х, 2011. 92 с.
14. Теорія і практика вищої професійної освіти: навч. посібник / Укл.: М. О. Давидюк. Вінниця, 2015. 94 с.
15. Теорія і практика професійного навчання дорослих у ПТНЗ і на виробництві: монографія / авт.кол.: Ничкало Н.Г., Аніщенко В.М. та ін. К. : Пед. думка, 2010. 160 с.

Допоміжна:

16. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти в Україні: Історія, Теорія: Підручник. К.:Либідь, 1998. 560 с.
17. Барбашова І.А Дидактика: навч. посібник для студентів ВНЗ. 2-е видання. Донецьк: Ландон-XXI, 2011. 228 с.
18. Барбашова І.А Загальні основи педагогіки: навч. посібник для ст-тів ВНЗ. 2-е видання. Донецьк: Ландон-XXI, 2011. 126 с.
19. Білий Л.Г. Особливості розвитку вищої професійної освіти в Україні та сучасні тенденції в управлінні освітою. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*. 2012. № 1. С. 6–17.
20. Болонський процес: Документи / Європейський ун-т / З.І. Тимошенко (уклад.). К. : Видавництво Європейського ун-ту, 2004. 169с.
21. Болонський процес: Нормативно-правові документи Болонський процес: Нормативно-правові документи / Європейський ун-т / З.І. Тимошенко (уклад.) З.І. Тимошенко (уклад.). К. : Видавництво Європейського ун-ту, 2004. 101с.
22. Болонський процес: проблеми реалізації у Львівській комерційній академії: Матеріали наук.-метод. конф. Л. : Видавництво Львівської комерційної академії, 2005. 382с.
23. Бондар В. Дидактика: підручник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Либідь, 2005. 252 с.
24. Бурачек І.В., Кравчук К.М. Глобалізація вищої освіти та її наслідки для України. *Вісник ЖДТУ*. 2017. № 3. С. 50–53. Перспективи розвитку професійної освіти в Україні. Збірник наукових статей. К., 2017. Вип. 5. С. 273–282.
26. Вишневський О І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки : навч. посіб. / О. І. Вишневський . Вид. 3-є, доопрац. і допов. К. : Знання, 2008. 568 с.
27. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи : навч. посіб. К. : Центр навчальної л-ри, 2003. 320 с.
28. Вітвицька С.С. Практикум з педагогіки вищої школи. За модульною системою навчання. К., 2005. 395 с.
29. Волкова Н.П. Педагогіка. К.: 2003. 575 с.
30. Гончаренко С. Фундаменталізація професійної освіти. *Kształcenie zawodowe: pedagogika i psychologia*. 2006. № 7. С. 165 – 175.
31. Грищук Ю.В. Визначення професійної освіти і навчання: сучасні акценти. *Педагогічний процес: теорія і практика*, 2014. Вип. 4. С. 16 – 22.
32. Інформаційні технології і засоби навчання: зб.наук. праць / за ред. В.Ю. Бикова, Ю.О. Жука. К.: Атіка, 2005. 272 с.
33. Копілевич В. А. Напрями еволюції професійної освіти. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України* / редкол.: Д.О.Мельничук (відп. ред.) та ін. К., 2014. Вип.199, Ч.1. С. 167-175.
34. Копілевич В.А. Складові якості професійної вищої освіти. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України* / Редкол.: Мельничук Д.О. (відп. ред.) та ін. К., 2013. Вип. 192, Ч.1. С. 245-253.
35. Кремень В. Біла книга національної освіти України. К., 2009. 376 с.

36. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник. К.: Знання, 2005. 485 с.
37. Курлянд З.Н. Педагогіка вищої школи. К.: Знання, 2009. 387 с.
38. Михаць С.О., Городиський Т.І. Вплив глобалізації на зміст освіти ххі століття як чинника економічного зростання. *Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського*. 2017. Вип. 19. С. 18–21.
50. Михайлюк Н.В. Значення «бакалавр» як одного з рівнів вищої освіти. URL: http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/23093/1/Михайлюк_.pdf
51. Наумкіна С., Ткачук Ю. Глобалізація: тенденції інтеграції, універсалізації та поляризації сучасного світу. *Політичний менеджмент*. 2005. № 6. С. 121–128.
52. Ничкало Н.Г. Неперервна професійна освіта як філософська і педагогічна категорія. Неперервна професійна освіта: теорія і практика. 2001. Вип. 1. С. 9–22.
53. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи : навч. посібник. К. : Центр учбової літератури, 2009. 472 с.
54. Подласий І.П. Педагогіка. М.: ВЛАДОС, 2002. 569 с.
55. Ромашенко В. Основні етапи становлення та розвитку магістратури: відсередньовіччя до сьогодення. *Молодь і ринок* 2016. №2 (133). С. 60–64.
56. Силадій І. Розвиток освіти в контексті основних викликів глобалізації. *Вища освіта України*. 2016. № 4. С. 34–38.
57. Слєпкань З. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі. К., 2000. 239 с.
58. Стинська В. Моделювання професійної діяльності майбутніх викладачів закладів вищої освіти. *Нові технології навчання*. 2020. Вип. 94. С. 321–326.
59. Стинська В. Основні проблеми реформування вищої освіти України у контексті Болонського процесу. *Збірник наукових праць*. Серія: Педагогіка, психологія і соціологія. Донецьк, 2008. Вип. 2. С. 62 –64.
60. Якість вищої освіти: теорія і практика: навчально-методичний посібник / за наук. ред. А. Василюк, М. Дей; кол. авторів: А. Василюк, М. Дей, В. Базелюк (та ін.); НАПН України, Університет менеджменту освіти. Київ; Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2019.
61. Ярошук Л. Основи педагогічних вимірювань та моніторингу якості освіти: навчальний посібник. Луцьк, 2010. 308 с.
62. Яцейко М. Г. Демократизація управління в системі вищої освіти: становлення та розвиток. *Вища освіта України*. 2007. №1. С.50–59.

12. Інформаційні ресурси

Нормативна база, наукові джерела, Інтернет-ресурс, науково-педагогічні бібліотеки (Національна бібліотека України ім.В.І.Вернадського, бібліотека університету тощо).

<https://scholar.google.com.ua>

<http://www.scopus.com>

<http://www.nbuv.gov.ua/bpnu/>

<https://www.researchgate.net>

<https://scholar.google.com.ua>

<http://www.researcherid.com>

<http://orcid.org>

<http://www.ipri.kiev.ua/>

<http://www.nbuv.gov.ua/>

<http://www.ukrbook.net/>

<http://www.library.ukma.edu.ua>

<http://sips.gov.ua/>